

Тема:

LIGA360: АДВОКАТ НААУ:

НААУ та ЛІГА:ЗАКОН презентували онлайн-платформу для адвокатів

с. 3

«Україна 30. Розвиток право- суддя»:

Голова НААУ, РАУ Лідія Ізовітова взяла участь у роботі форуму

с. 4

Дайджест діяльності комітетів та секцій НААУ

с. 9

Історія адвокатури. Адвокатські ювілеї у 2021 році

с. 61

АДВОКАТСЬКІ ЮВІЛЕЇ У 2021 РОЦІ

Ірина Василик, доцент, керівник Центру досліджень адвокатури і права, проректор Вищої школи адвокатури, к. істор. н.

Галина Басара-Тилищак, Інститут історії України НАН України, к. істор. н.

Центр досліджень адвокатури і права Національної асоціації адвокатів України традиційно інформує про ювілейні дати видатних адвокатів минулого, які маємо нагоду відзначити у 2021 році. Про деякого з них уже розповідалося на сторінках Вісника НААУ. Зокрема, про визначного адвоката, громадського діяча, мецената і письменника Олександра Кониського, 185-літній ювілей якого відзначаємо цього року, йшлося у № 6 (44) Вісника НААУ за 2018 рік¹. 145 років виповнюється від дня народження відомого харківського адвоката, члена IV Державної думи Російської імперії Валеріана Лашкевича. Його біографію можна прочитати у № 11 (58) Вісника НААУ за 2019 рік². У 2021 році вшановуємо 160-річчя визначного адвоката, підприємця і мецената Степана Федака. Центр досліджень адвокатури і права опублікував про ювіляра книгу у серії видань «Адвокатська біографістика». Стаття про Степана Федака також публікувалася у Віснику НААУ у 2020 році³. Пропонуємо ознайомитися із життєвим шляхом видатних адвокатів минулого, ювілейні дати яких припадають на 2021 рік.

170-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ КАРАБЧЕВСЬКОГО

Видатний адвокат і громадський діяч Микола Платонович Карабчевський народився у 1851 році у військово-му поселенні під Миколаєвом Херсонської губернії у сім'ї українських поміщиків. У 1874 році він закінчив юридичний факультет Петербурзького університету, однак кар'єра чиновника була для нього недоступною, оскільки ще під час навчання потрапив під поліцейський нагляд за участь у студентських заворушеннях. Відтак, М. Карабчевський став помічником відомих петербурзьких

присяжних повірених, а згодом і сам прославився як адвокат. З 1879 року він працював присяжним повіреним Петербурзької судової палати, був членом Ради присяжних повірених. У 1898 році став одним із засновників газети «Право».

У 1904 році М. Карабчевський заснував благодійний фонд для молодих адвокатів. У 1905 році став одним із творців Всеросійського союзу адвокатів. У 1913 році він очолив Петербурзьку раду присяжних повірених.

Справжню славу Миколі Платоновичу принесли його судові промови. Неодноразово їх результатом було виправдання підзахисного. У 1904 році промова адвоката на захист Є. С. Созонова, обвинуваченого у вбивстві міністра внутрішніх справ і шефа жандармів В. К. Плеве, стала визначною подією в історії російської адвокатури. Цей адвокатський виступ було

¹ Василик І., Андрусак Т. Адвокат Олександр Кониський — автор духовного гімну України // Вісник НААУ. 2018, № 6 (44), с. 62 — 64.

² Василик І., Басара-Тилищак Г. Адвокатура Харківщини кінця XIX — початку XX ст. в іменах (до 145-річчя створення Ради присяжних повірених при Харківському окружному суді) // Вісник НААУ. 2019, № 11 (58), с. 62 — 64.

³ Савчук Б. Степан Федак (1861-1937): адвокатський шлях і громадська діяльність // Вісник НААУ. 2020, № 4 (62), с. 62 — 64.

перекладено французькою мовою та опубліковано у європейських правових виданнях за 1905 рік. Сам М. Карабчевський пишався, що жоден з його підзахисних не був засуджений до смертної кари. Адвокат одним з перших у професії зрозумів, що не можна покладатися лише на вплив промови оборонця у суді, оскільки думка присяжних формувалася, як правило, ще до дебатів сторін. Тому він велику увагу приділяв допиту свідків. Свої талановиті промови М. Карабчевський не писав, а імпровізував, намагаючись відчувати настрій публіки. Народну любов адвокат заслужив не лише своїм талантом, а й наполегливою працею, оскільки мало хто з колег міг зрівнятися з ним у кількості справ, як кримінальних, так і політичних, в яких М. Карабчевський виступив оборонцем.

У 1917 році М. Карабчевський виїхав у скандинавські країни для вивчення становища російських військовополонених під час Першої світової війни і залишився в еміграції. Оселився в Італії.

Помер у 1925 році, похований у Римі.

150-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ДМИТРА ГРИГОРОВИЧА-БАРСЬКОГО

Адвокат, громадсько-політичний діяч, голова Ради присяжних повірених округу Київської судової палати Дмитро Миколайович Григорович-Барський народився у 1871 році. Навчався у 4-й київській гімназії.

Д. Григорович-Барський (крайній зліва)

Правничу освіту здобув на юридичному факультеті Університету Святого Володимира. Працював адвокатом у Києві. У 1913 році став відомим після участі у процесі по справі Бейліса як захисник. У 1916 році

Д. Григорович-Барський очолив Раду присяжних повірених Київської судової палати, а наступного року став старшим головою Київської судової палати. Був обраний гласним (депутатом) Київської міської думи. Очолював Всеукраїнську партію конституційних демократів (кадетів).

У 1922 році Д. Григорович-Барський емігрував до Німеччини, згодом у Францію, а у 1939 році — у США. Очолював Об'єднання російських адвокатів у Парижі. З 1941 року проживав у Чикаго. Помер у 1958 році.

150-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЕСЯ МАРТОВИЧА

Адвокат, відомий український письменник, громадський діяч Олекс (Лесь) Семенович Мартович народився у 1871 році на Станиславщині (сучасна Івано-Франківська область) у родині сільського писаря. Юридичну освіту здобув у Чернівецькому і Львівському університетах, отримав право працювати

помічником адвоката. Працював у Львові, Дрогобичі, Городку і Стрию. Починаючи з 1905 року важко хворів. Ступінь доктора права здобув навесні 1914 року.

Писати оповідання Лесь Мартович почав ще в гімназійному віці. У 1900 році вийшла перша збірка оповідань «Нечитальник». У Львові були написані й наступні збірки «Хитрий Панько» (1903) та «Стрибожий дарунок» (1905). Герої творів письменника — селяни Галичини, його односельці, яких змальовував із великою любов'ю. Виразна риса стилю Леся Мартовича — поєднання трагічного з комічним, гумор, який часто переходить у сатиру. Особливо вдало зображені образи селян у жартівливій повісті «Забобон» (1911). Усього письменник-адвокат Лесь Мартович написав 27 оповідань. Розмовляли його герої покутською говіркою української мови.

145-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІГОРЯ КІСТЯКОВСЬКОГО

Адвокат, державний секретар і міністр внутрішніх справ Української Держави, учений-правозна-

вець Ігор Кістяковський народився у 1876 році у сім'ї відомого правника-криміналіста і діяча українського національного руху, професора Київського університету Олександра Федоровича Кістяковського. Був наймолодшим з п'яти синів у родині. У дев'ять років залишився без батька.

Закінчив з золотою медаллю юридичний факультет Київського університету, кілька років вивчав цивільне і римське право в Німеччині. Деякий час працював приват-доцентом в університеті Святого Володимира у Києві.

У 1903 році І. Кістяковський переїхав до Москви, де працював присяжним повіреним московської судової палати. Став одним із найпопулярніших і високооплачуваних адвокатів, виступав юрисконсультом низки організацій і банків. Планував на Арбаті звести великий будинок для свого адвокатського офісу, відкрити музей художників Нестерова і Сомова, роботи яких колекціонував. Матеріально підтримував видання у Москві журналу «Украинская жизнь», редагованого О. Саліковським і С. Петлюрою.

До 1917 року І. Кістяковський був приват-доцентом Московського комерційного інституту. Займався науковою роботою в галузі цивільного права. Ініціював відновлення видання журналу «Юридический вестник».

У жовтні 1917 року, з приходом в Росії до влади більшовиків, Ігор Кістяковський повернувся з Москви до Києва. У середині травня 1918 року був призначений гетьманом П. Скоропадським державним секретарем Української Держави. Ігор Кістяковський енергійно взявся за вдосконалення організації діяльності Ради Міністрів. Було розроблено порядок підготовки законопроектів, внесення та розгляд їх урядом, спосіб опублікування. Як державний секретар І. Кістяковський мав право прикінцевого редагування ухвалених Радою Міністрів законів і подання їх на затвердження гетьманові. Виступив ініціатором термінового прийняття закону про українське громадянство, який був підготовлений фахівцями Міністерства юстиції і Державної Канцелярії із залу-

ченням відомих учених-правників Б. Кістяковського та Є. Спекторського.

І. Кістяковський ініціював утворення замість Генерального суду, який функціонував в УНР, Державного сенату за взірцем колишнього Правительствующого сенату Російської імперії. Рада Міністрів відмінила закон Центральної Ради від 2 грудня 1917 р. і ухвалила утворити Державний сенат «яковищу в судових і адміністративних справах державну інституцію». І. Кістяковський був обраний членом Державного сенату.

Наприкінці липня 1918 року гетьман П. Скоропадський призначив І. Кістяковського міністром внутрішніх справ. Одним з найнагальніших питань, за вирішення якого взявся міністр, було законодавче забезпечення функціонування Державної варти — правоохоронного органу, який наділили функціями дореволюційної поліції та жандармерії. Міністр здійснив «чистку» керівних кадрів міністерства та місцевих адміністрацій, звільнивши найбільш одіозних представників колишньої царської адміністрації і намагався призначити на звільнені посади представників поміркованих українських кіл.

Міністерству внутрішніх справ доводилося займатися широким колом справ, які вимагали жорстких і непопулярних рішень. Було розроблено і затверджено «Тимчасове положення про заходи проти осіб, які загрожують безпеці Української Держави і її правопорядку». Міністр, губернські старости, міські отамани отримали право проводити обшуки, арешти, вислання осіб, запідозрених у скоєнні антидержавних дій. Державна варта масово застосовувала позасудові, репресивні заходи. Кількість арештованих, висланих за межі Гетьманату, налічувала тисячі. І весь цей негатив лягав на міністра І. Кістяковського. Не влаштувала діяльність міністра і німецьку адміністрацію в Україні, на думку якої він недостатньо забезпечував інтереси німецьких військових і дипломатів у Києві: виступив проти наполягання німців ввести хлібну монополію, не розв'язав квартирну кризу, не подолав спекуляцію.

І. Кістяковський до кінця гетьманського правління залишався в Раді Міністрів. Його підпис стоїть під двома останніми постановами, ухваленими в день падіння Гетьманату 14 грудня 1918 р. Першою уряд відновив дію раніше розпущених Київської міської думи і міської управи, передавши їм управління містом. А другою, вже після отримання звістки про відречення

П. Скоропадського від влади, ухвалив «скласти з себе повноваження і передати владу Директорії».

З початком антигетьманського повстання І. Кістяковський залишив Київ і виїхав за кордон. Спочатку до Стамбула, а звідти — до Франції.

В еміграції мешкав у Парижі, займався адвокатською практикою. Був членом правління одного з паризьких банків, брав активну участь у громадському житті російської еміграції. Належав до Союзу російських адвокатів за кордоном, Союзу російських дворян, Національного об'єднання російських письменників і журналістів, Російського національного об'єднання. Входив до кількох масонських лож.

Помер І. Кістяковський у вересні 1940 року, похований на кладовищі Сент-Женев'єв-де-Буа.

140-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЕВА ГАНКЕВИЧА

Адвокат, громадсько-політичний діяч, публіцист Лев Юліанович Ганкевич народився у 1861 році (за іншими даними у 1863 році) на Підволочизчині (сучасна Тернопільська область). Правничу освіту здобув у Львівському та Празькому університетах. Засновник першої української соціалістичної робітничої організації у Львові. Під час Першої світової війни — член Головної української ради, представник Союзу визволення України у Софії (Болгарія). У 1918 р. — заступник голови Української національної ради — парламенту ЗУНР. Протягом 1918 — 1922 років Л. Ганкевич очолював редакцію газети «Вперед». Член Української соціал-демократичної партії. Після розколу в лавах соціал-демократів у 1928 — 1937 роках очолював її антикомуністичну частину.

Лев Ганкевич був адвокатом діячів українського визвольного руху на політичних процесах у Польщі у міжвоєнний період. У 1923 — 1924 роках — співзасновник і перший голова «Союзу українських адвокатів», постійно входив до управи організації.

На початку Другої світової війни Лев Ганкевич виїхав до Мюнхена (Німеччина), згодом емігрував у США, де заснував і очолив «Товариство українських правників».

Помер у 1962 році. Похований у Нью-Йорку.

130-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ДЕНИСА МАЄР-МИХАЛЬСЬКОГО

Адвокат, громадсько-політичний діяч, журналіст, дипломат, активний учасник українського національно-визвольного руху на Буковині Денис Маєр-Михальський народився у 1891 році у м. Вижиця. Навчався у Другій німецько-українській гімназії у Чернівцях, далі студіював право у Чернівецькому університеті. У 1912 році здобув ступінь доктора права. Працював нотаріальним кандидатом та практикантом у фінансовій прокуратурі Чернівців. Ще зі студентської лави розпочав активну громадську діяльність. Був членом українського академічного товариства «Союз», секретарем товариства «Буковинський Боян».

У 1909 році Д. Маєр-Михальський розпочав службу у війську як доброволець. Воював на фронтах Першої світової війни. Після розпаду Австро-Угорської монархії вступив до Української Галицької Армії, мав чин поручника. У 1919 році був інтернований румунською армією. Після звільнення з полону став завідувачем пресового бюро Надзвичайної дипломатичної місії УНР у Румунії. Згодом як сотник при військовій місії УНР у Бухаресті займався набором добровольців до українського війська, чим звільнив з румунського полону багатьох військовиків.

У міжвоєнний період Денис Маєр-Михальський працював адвокатом у Бухаресті, захищав у судах буковинських українців. Був членом Української національної партії в Румунії та депутатом румунського парламенту (1932 — 1933).

Помер у 1970 році. Похований у Бухаресті.